

Tamási Csilla

A verséneklés módszertana

Az irodalomoktatás egyik legfontosabb feladata, hogy élővé varázsolja az órán megismert szövegeket, belopja a gyerekek szívébe a világ poétikus oldalát. Ezt a küldetést vállalják magukra a verséneklő együttesek is, akik a líra eredeti létmódját, hangzatosságát hozzák vissza a hallgatóság számára. A Kicsi Hang kiemelkedik a verséneklők közül, hiszen interaktív, játékokkal tűzdelt műsoruk mindig szem előtt tartja a közönség igényeit és befogadó-képességét, valamint tematikus műsorokat állítanak össze, amelyek akár rendhagyó irodalomóráként is beilleszthetők az oktatás folyamatába. Az őszi folyamán jelenik meg legfrissebb gyermek-CD-jük *Utazás a világ végére* címmel. Az új gyermekműsor apropóján a verséneklés módszertanáról, a hanganyagok készítésének műhelytitkairól faggattuk Menyhárt Józsefet, a Kicsi Hang frontemberét.

□ A 2013-as év első fele rendkívül gazdag: az együttes magának mondhat egy díjat (Harmónia-díj) és összeállt egy új gyermekműsor hanganyaga. Miért épp a gyerekeket céloztátok meg az új műsorotokkal?

□ 2009-ben jelent meg dupla gyerekalbumunk, amely akkor két, több éve játszott műsorunkat rögzítette: s ekkor lopta be magát Morc kapitány a gyermekszívekbe. Most pedig úgy gondoltuk, hogy jobb, ha az öreg tengeri medve újra vízre száll, hiszen egy kapitány a tengeren érzi magát igazán a bőrében...

□ Milyen elv alapján döntöttek el, hogy ki legyen a következő lemez célközönsége?

Folyamatos koncertezés mellett elég könnyen kiviláglik, hogy mire van igény. Természetesen vannak időszaki műsorok, melyek a jeles napok kapcsán évről évre előkerülnek. Ilyenkor „leporoljuk” őket, esetenként új hangszerelést kapnak, új versekkel egészülnek ki, s néha még az is megtörténik, hogy lemez születik az anyagból: ez történt például múlt évben az *Induljunk Betlehembe...* műsorunkkal.

□ A gyermek-CD mesekönyvként is felfogható, hiszen kerettörténetbe illesztettétek a választott verseket. Hogyan történik a szövegválasztás? Ki felel a szöveganyag összeállításáért?

A szövegeket korábban többnyire én szedegtettem össze, tanult hivatásomból kifolyólag: magyar szakos pedagógusként olvasmányaimból, illetve a néhai Zalabai Zsigmond tanár úr verstan óráiból merítve olyan verseket próbál(t)unk megzenésíteni, amelyek a kötelező memoriteranyag részeit képezték az alsó, illetve a felsőbb évfolyamok olvasás és anyanyelvi óráin.

Jelenleg pedig oly szerencsés helyzetben van a Kicsi Hang, hogy a nyitrai Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetben oktató, gyakorló pedagógusként is működő irodalmárok is nyesegetik a versválasztásunkat: N. Tóth Anikó az ádventi műsorunknak, Petres Csizmadia Gabriella pedig a Hajónapló második részének versválasztásában és szöveggyűjtésében segített.

□ Hogyan zajlik a megzenésítés folyamata? Mi születik meg előbb – a zeneanyag vagy a versválasztás? Vannak kedvenc témáitok?

Egy-egy vers kiválasztásánál nagyon fontos, hogy a vers énekelhető legyen, megfogjon, megmaradjon bennünk. Maga a zenésítés folyamata változatos megoldásokat kínál: abban az esetben, ha már kész, tehát „kölcön-

zött” dallammal dolgozunk – pl. népdal esetében –, a szöveget illesztjük a dallamra, s ezt követi a hangszerelés folyamata, amely során kidolgozzuk az éneksávokat és a hangszeres kíséretet. Ez amolyan félig-zenésítés csupán, ritkábban is élünk vele.

Az igazi verszene az, amikor a költemény lüktetését egy teljesen új és egyedi dallammal támogatja meg a verséneklő. És hogy ez mennyire sikerül, az egyrészt az idő, másrészt a hallgatóság dönti el. A Kicsi Hang gyakorlatában ez tehát úgy néz ki, hogy dúdolgatom a szöveget, valahonnan jön egy dallam, szerzek hozzá némi gitáralapot. Majd bemutatom az énekestársamnak, Lantos Borbély Katalinnak, összepróbáljuk, hogy hogyan hangzanak együtt a szólamok. Sokáig érlelődik a dolog a hangszeres megszólalás szempontjából is: a „gyártás” ezen folyamatában az utóbbi időben Bertók István, állandó vendégelőadóink, rengeteget segít. Aztán koncerteken bemutatjuk a dalt, s ha tetszik a közönségnek, megmarad; ha pedig nem jön be, akkor kivesszük a repertoárból. Idővel kialakul egyfajta megjelenési forma, de a dalok önálló életet élnek, és folyamatosan alakulnak. Mint a versnél. Valaki megírja, valaki értelmezi, valaki szavalja, valaki énekl.

És kedvenc téma természetesen akad bőven: a szerelmes versek örök és hálás terep, én a magam részéről

nagyon kedvelem a mai modern gyerekkölteményeket, Tóth Krisztina, Lackfi János vagy Vörös Isván tollából.

□ A Kicsi Hang posztmodern sajátossága, hogy időnként átülteti egy megzenésített versét más kontextusba, újrhangszerelve a dalt, ami új ízt és új jelentéseket generál az eredetihez képest. Az új hanghordozón is találkozunk ezzel az eljárással? Hogyan történik ezeknek a daloknak a kiválasztása?

Igen, nagyon szeretünk kísérletezni, hiszen ha a tizenkét év alatt mindent ugyanúgy játszánk, ahogy a kezdetekkor, akkor az a versek rováására menne. A *Hajónapló* folytatásában József Attila *Születésnapomra* című versének kicsi hangos dallamára húztuk rá Varró Dániel egy versének szövegét: a *Bús, piros vödör dala* így további játéklehetőséget ad, hiszen a vers rímelése és szerkesztése is megegyezik a József Attila-i szöveg elrendezésével.

□ Az Utazás a világ végire szövegyekönyve szorosan kapcsolódik az első gyermek-CD korpuszához, hiszen az előzőleg megismert Morc kapitány kalandjai folytatódnak. Számíthatunk további kalandokra is?

Én olyannak ismertem meg Morc kapitányt, aki nem sokáig tud egy helyben maradni...

□ Milyenek a visszajelzések a hanganyagaitokkal kapcsolatban, mennyire jut szóhoz (hanghoz) az oktatásban a megzenésített vers?

Már a Kicsi Hang megszületése óta folyamatosan áramlik a visszacsatolás az iskolákból: tanárok, diákok jeleztek és jelzik – az utóbbi időben meglódult netes csatornákon szinte napi szinten –, hogy hallgatják, éneklik a megzenésítéseinket, sokan általuk tanultak meg hosszabb versszövegeket; mások hangszert ragadtak, és maguk is verseket énekelnek. És az is jó, ha kritikát fogalmaznak meg egy-egy verszenénkkel kapcsolatban: mindkét fél rengeteget tanulhat belőle!

□ Mik a további terveitek? Milyen műsor-összeállításra számíthatunk legközelebb a Kicsi Hangtól?

Az idén megjelenő gyereklemez kiadása és bemutatása az ősz folyamán várható; ezután szeretnék a gyerekalbumot a lehető legtöbb helyre elvinni. Karácsony előtt, az adventi időszakban a versek útján várhatóan újra Betlehembe „indulunk”, ezt követően viszont itt az ideje egy „felöltött” album elkészítésének: a versek készek, énekeljük, csiszolgatjuk őket egy ideje... de ez persze még a jövő zenéje...

□ Köszönöm a beszélgetést, és további sok sikert kívánok az együttessel!